

31986L0653

L 382/17

EIROPAS KOPIENU OFICIĀLAIS VĒSTNESIS

31.12.1986.

PADOMES DIREKTĪVA

(1986. gada 18. decembris)

par dalībvalstu tiesību aktu koordinēšanu attiecībā uz pašnodarbinātiem tirdzniecības pārstāvjiem

(86/653/EEK)

EIROPAS KOPIENU PADOME,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas kopienas dibināšanas līgumu, jo īpaši tā 57. panta 2. punktu un 100. pantu,

ņemot vērā Komisijas priekšlikumu ⁽¹⁾,ņemot vērā Eiropas Parlamenta atzinumu ⁽²⁾,ņemot vērā Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ⁽³⁾,tā kā ierobežojumi tiesībām veikt uzņēmējdarbību un brīvībai sniegt pakalpojumus attiecībā uz starpniekiem tirdzniecībā, rūpniecībā un amatniecībā ir atcelti ar Direktīvu 64/224/EEK ⁽⁴⁾;

tā kā atšķirības valstu tiesību aktos par pārstāvību tirdzniecībā būtiski ietekmē konkurences nosacījumus un šīs darbības veikšanu Kopienā un kaitē gan tirdzniecības pārstāvju aizsardzībai attiecībā ar viņu pilnvarotājiem, gan arī tirdzniecības darījumu drošībai; tā kā turklāt šīs atšķirības var būtiski kavēt tirdzniecības pārstāvības līgumu noslēgšanu un darbību, ja pilnvarotājs un tirdzniecības pārstāvis darbojas dažādās dalībvalstīs;

tā kā preču tirdzniecībai starp dalībvalstīm būtu jānotiek saskaņā ar nosacījumiem, kas ir līdzīgi vienota tirgus nosacījumiem, un tas rada vajadzību tuvināt dalībvalstu tiesību sistēmas tā, lai kopējais tirgus varētu pareizi darboties; tā kā šajā sakarā noteikumi par tiesību aktu pretrunām attiecībā uz pārstāvību tirdzniecībā nenovērš iepriekš minētās neatbilstības un arī nespētu novērst pat tad, ja tos vienādotu, un tāpēc ieteiktā saskaņošana ir vajadzīga neatkarīgi no šiem noteikumiem;

tā kā šajā sakarā tiesiskajām attiecībām starp tirdzniecības pārstāvjiem un pilnvarotājiem ir jābūt prioritātei;

tā kā ir lietderīgi ievērot Līguma 117. panta principus un saglabāt jau veiktos uzlabojumus, veicot dalībvalstu to tiesību aktu saskaņošanu, kuri attiecas uz tirdzniecības pārstāvjiem;

tā kā būtu jāļauj pagarināt pārejas periodu dažām dalībvalstīm, kurām ir grūtāk pielāgot savus noteikumus šīs direktīvas prasībām, īpaši tos, kas attiecas uz atlīdzību par pilnvarotāja un tirdzniecības pārstāvja līguma izbeigšanu,

IR PIENĒMUSI ŠO DIREKTĪVU.

I NODAĻA

Darbības joma

1. pants

1. Šajā direktīvā paredzētos saskaņošanas pasākumus piemēro dalībvalstu normatīviem un administratīviem aktiem, kas reglamentē attiecības starp tirdzniecības pārstāvi un pilnvarotāju.

2. Šajā direktīvā "tirdzniecības pārstāvis" nozīmē pašnodarbinātu starpnieku, kuram ir pastāvīgas pilnvaras apspriest preču pirkšanu vai pārdošanu citas personas vārdā, turpmāk sauktu par "pilnvarotāju", vai apspriest un slēgt šādus darījumus minētā pilnvarotāja vārdā.

3. "Tirdzniecības pārstāvis" šīs direktīvas nozīmē ir persona, kas nav:

- persona, kurai kā amatpersonai ir tiesības uzņemt saistības uzņēmuma vai līgumsabiedrības vārdā,
- partneris, kas ir likumīgi pilnvarots uzņemt saistības savu partneru vārdā,
- administrators, likvidators vai pilnvarotais bankrota gadījumā.

2. pants

1. Šī direktīva neattiecas uz:

- nealgotiem tirdzniecības aģentiem,

⁽¹⁾ OV C 13, 18.1.1977., 2. lpp.; OV C 56, 2.3.1979., 5. lpp.

⁽²⁾ OV C 239, 9.10.1978., 17. lpp.

⁽³⁾ OV C 59, 8.3.1978., 31. lpp.

⁽⁴⁾ OV 56, 4.4.1964., 869./64. lpp.

- tirdzniecības pārstāvjiem, ja tie darbojas patēriņa preču biržā vai patēriņa preču tirgū, vai
- organizāciju, ko sauc par “*Crown Agents for Overseas Governments and Administrations*”, kas izveidota saskaņā ar Apvienotās Karalistes 1979. gada “*Crown Agents Act*”, vai tās filiālēm.

III NODAĻA

Atlīdzība

6. pants

2. Visām dalībvalstīm ir tiesības paredzēt, ka direktīva neattiecas uz tām personām, kuru darbību tirdzniecības pārstāvja statusā to tiesību aktos uzskata par papildu nodarbošanos.

1. Ja šajā jautājumā starp pusēm nav noslēgts līgums, neatkarīgi no dalībvalstu obligātajiem noteikumiem par atlīdzības apjomu, tirdzniecības pārstāvis ir tiesības uz tādu atlīdzību, ko preču, kas ir līguma priekšmets, tirdzniecības pārstāvis parasti saņem vietā, kur viņš veic savu darbību. Ja šādas prakses nav, tirdzniecības pārstāvis ir tiesības uz samērīgu atlīdzību, ņemot vērā visus darījuma aspektus.

II NODAĻA

Tiesības un pienākumi

3. pants

1. Tirdzniecības pārstāvim, veicot darbu, jāievēro pilnvarotāja intereses un jārikojas apzinīgi un godprātīgi.

2. Jebkuru atlīdzības daļu, kas mainās atkarībā no darījumu skaita vai vērtības, uzskata par komisijas naudu šīs direktīvas nozīmē.

3. Ja tirdzniecības pārstāvis komisijas naudā nesaņem pilnu vai daļēju atlīdzību, 7. līdz 12. pantu nepiemēro.

2. Tirdzniecības pārstāvim ir šādi pienākumi:

- a) attiecīgi darboties, lai apspriestu un, ja iespējams, noslēgtu darījumu, kurš viņam uzticēts;
- b) paziņot pilnvarotājam visu vajadzīgo informāciju, kas viņam pieejama;
- c) ievērot argumentētus rīkojumus, ko dod pilnvarotājs.

7. pants

1. Tirdzniecības pārstāvim ir tiesības uz komisijas naudu par tirdzniecības darījumiem, kas noslēgti laikā, uz kuru attiecas pārstāvja līgums:

- a) ja darījums noslēgts viņa darbības rezultātā, vai
- b) ja darījums noslēgts ar trešo personu, kas ir bijusi viņa klients tādos pašos darījumos.

4. pants

1. Pilnvarotājam pret savu tirdzniecības pārstāvi jāizturas apzinīgi un godprātīgi.

2. Pilnvarotājam ir šādi pienākumi:

- a) nodrošināt savu tirdzniecības pārstāvi ar visiem vajadzīgajiem dokumentiem, kas attiecas uz konkrētām precēm;
- b) sniegt savam tirdzniecības pārstāvim visu vajadzīgo informāciju pārstāvja līguma izpildei, un jo īpaši — laikus paziņot tirdzniecības pārstāvim, ja ir paredzams, ka tirdzniecības darījumu būs ievērojami mazāk, nekā tirdzniecības pārstāvis ir paradis gaidīt.

2. Tirdzniecības pārstāvim ir tiesības arī uz komisijas naudu par tirdzniecības darījumiem, kas noslēgti laikā, uz kuru attiecas pārstāvja līgums:

- ja viņam uzticēts konkrēts ģeogrāfisks apgabals vai klientu grupa,
- vai ja viņam uz kādu ģeogrāfisku apgabalu vai klientu grupu ir ekskluzīvas tiesības,

un ja darījums ir noslēgts ar kādu šā apgabala vai šīs grupas klientu.

Dalībvalstis savos tiesību aktos paredz vienu no iespējām, kas norādītas iepriekšējos divos ievilkumos.

3. Pilnvarotājam turklāt arī laikus jāinformē tirdzniecības pārstāvis par to, ka viņš piekrīt veikt, atsaka vai neveic kādu tirdzniecības darījumu, kuru tirdzniecības pārstāvis pilnvarotājam nodrošinājis.

8. pants

Tirdzniecības pārstāvim ir tiesības uz komisijas naudu par tirdzniecības darījumiem, kas noslēgti pēc tam, kad pārstāvja līgums ir beidzies:

- a) ja darījums saistīts galvenokārt ar tirdzniecības pārstāvja pūlēm pārstāvja līguma darbības laikā un ja darījums noslēgts ne pārāk ilgi pēc līguma izbeigšanās; vai

5. pants

Puses nedrīkst atkāpties no 3. un 4. panta noteikumiem.

b) ja saskaņā ar 7. pantā minētajiem nosacījumiem pilnvarotājs vai tirdzniecības pārstāvis saņēmis trešās personas pasūtījumu pirms pārstāvja līguma izbeigšanās.

9. pants

Tirdzniecības pārstāvim nav tiesību uz 7. pantā minēto komisijas naudu, ja šī komisijas nauda saskaņā ar 8. pantu pienākas iepriekšējam tirdzniecības pārstāvim, ja vien tas ir taisnīgi, ņemot vērā nosacījumus par to, ka komisijas nauda jāsadala starp tirdzniecības pārstāvjiem.

10. pants

1. Komisijas nauda pienākas, tiklīdz rodas kāds no šādiem apstākļiem:

- a) pilnvarotājs ir veicis darījumu; vai
- b) pilnvarotājam saskaņā ar līgumu, ko viņš noslēdzis ar trešo personu, šo darījumu būtu jābūtu veikšams; vai
- c) trešā persona ir veikusi darījumu.

2. Komisijas nauda pienākas vēlākais tad, kad trešā persona ir paveikusi savu darījuma daļu vai kad tai tā būtu bijusi jāpaveic, ja pilnvarotājs ir paveicis savu darījuma daļu, kā paredzēts.

3. Komisijas nauda jāmaksā ne vēlāk kā tā mēneša pēdējā dienā, kurš seko ceturksnim, kurā šī samaksa pienākas.

4. Nav atļautas vienošanās par atkāpēm no 2. un 3. punkta, ja tas kaitē tirdzniecības pārstāvim.

11. pants

1. Tiesības uz komisijas naudu var beigties tikai tad, ja:

- ir konstatēts, ka līgums starp trešo personu un pilnvarotāju netiks pildīts un
- darījums nav veikts sakarā ar apstākļiem, kuros pilnvarotājs nav vainojams.

2. Tirdzniecības pārstāvim ir jāatmaksā jau saņemtā komisijas nauda, ja tiesības uz to ir beigušās

3. Nav atļautas vienošanās par atkāpēm no 1. punkta, ja tas kaitē tirdzniecības pārstāvim.

12. pants

1. Pilnvarotājs savam tirdzniecības pārstāvim iesniedz paziņojumu par komisijas naudas maksājumu ne vēlāk kā tā

mēneša pēdējā dienā, kurš seko ceturksnim, kurā komisijas nauda pienākas. Šajā paziņojumā norāda galvenos komponentus, kas izmantoti komisijas naudas aprēķinos.

2. Tirdzniecības pārstāvim ir tiesības pieprasīt, lai viņam sniedz visu informāciju un jo īpaši izrakstus no pilnvarotājam pieejamiem grāmatvedības dokumentiem, kas viņam vajadzīga, lai pārbaudītu, kāda komisijas naudas summa viņam pienākas.

3. Nav atļautas vienošanās par atkāpēm no 1. un 2. punkta, ja tas kaitē tirdzniecības pārstāvim.

4. Šī direktīva nav pretrunā dalībvalstu iekšējiem noteikumiem, kas atzīst tirdzniecības pārstāvju tiesības pārbaudīt pilnvarotāja grāmatvedības dokumentus.

IV NODAĻA

Pārstāvja līguma noslēgšana un izbeigšana

13. pants

1. Katrai pusei ir tiesības lūgt un saņemt no otras puses parakstītu rakstisku dokumentu ar pārstāvja līguma noteikumiem, ietverot visus noteikumus, kas to papildina. Atteikties no šīm tiesībām nav atļauts.

2. Neatkarīgi no 1. punkta dalībvalsts var paredzēt, ka pārstāvja līgums nav spēkā, ja tas nav noformēts rakstiski.

14. pants

Noteikta termiņa pārstāvja līgumu, kuru abas puses turpina pildīt arī pēc tam, kad šis termiņš ir beidzies, uzskata par beztermiņa pārstāvja līgumu.

15. pants

1. Ja pārstāvja līgums ir noslēgts uz nenoteiktu laiku, jebkura puse var to izbeigt, par to paziņojot.

2. Paziņojuma laiks pirmajā līguma gadā ir viens mēnesis, otrajā gadā — divi mēneši, bet trešajā un turpmākos gados — trīs mēneši. Puses nedrīkst vienoties par īsākiem paziņojuma termiņiem.

3. Dalībvalstis var noteikt četru mēnešu paziņojuma laiku ceturtajā līguma gadā. Tās var nolemt, ka puses nedrīkst vienoties par īsākiem termiņiem.

4. Ja puses vienojas par garākiem termiņiem, nekā noteikts 2. un 3. punktā, paziņojuma laiks, kas jāievēro pilnvarotājam, nedrīkst būt īsāks par to, kas jāievēro tirdzniecības pārstāvim.

5. Ja vien puses nevienojas citādi, paziņojuma laika beigām jāsakrīt ar kalendārā mēneša beigām.

6. Šis pants attiecas uz noteikta termiņa pārstāvja līgumu, ja tas saskaņā ar 14. pantu ir pārvērst beztermiņa pārstāvja līgumā ar nosacījumu, ka iepriekš noteikto termiņu ņem vērā, aprēķinot paziņojuma laiku.

16. pants

Šī direktīva nekādi neietekmē dalībvalstu tiesību aktu piemērošanu, ja tie paredz tūlītēju pārstāvja līguma izbeigšanu:

- a) sakarā ar to, ka viena puse pilnībā vai daļēji neizpilda savas saistības;
- b) ārkārtēju apstākļu dēļ.

17. pants

1. Dalībvalstis veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka tirdzniecības pārstāvis pēc pārstāvja līguma izbeigšanas saņem atlīdzību saskaņā ar 2. punktu vai kompensāciju par zaudējumiem saskaņā ar 3. punktu.

- 2. a) Tirdzniecības pārstāvim ir tiesības uz atlīdzību, ja:
 - viņš pilnvarotājam ir atradis jaunus klientus vai ir būtiski palielinājis viņa darījumu apjomu ar esošajiem klientiem, un pilnvarotājs turpina gūt ievērojamus ienākumus no darījumiem ar šādiem klientiem, un
 - šī atlīdzība jāmaksā, ņemot vērā visus apstākļus un jo īpaši komisijas naudu, ko tirdzniecības pārstāvis zaudējis darījumos ar šiem klientiem. Dalībvalstis var paredzēt, ka šajos nosacījumos jāietver arī tas, vai piemēro tirdzniecības ierobežošanas klauzulu 20. panta nozīmē;
- b) atlīdzības summa nedrīkst būt lielāka par viena gada atlīdzības summu, ko aprēķina no tirdzniecības pārstāvja gada vidējā atalgojuma iepriekšējos piecos gados, un, ja līgums noslēgts pirms mazāk nekā pieciem gadiem, atlīdzību aprēķina no vidējā atalgojuma konkrētajā laika posmā;
- c) šādas atlīdzības piešķiršana neliedz tirdzniecības pārstāvim pieprasīt zaudējumu atlīdzināšanu.

3. Tirdzniecības pārstāvim ir tiesības uz kompensāciju par zaudējumiem, ko viņš cieš tādēļ, ka izbeigtas viņa attiecības ar pilnvarotāju.

Šādi zaudējumi var rasties īpaši tad, ja attiecības izbeidz šādos apstākļos:

- tirdzniecības pārstāvim ir liegta komisijas nauda, ko viņam būtu devusi pienācīga pārstāvja līguma izpilde, nodrošinot pilnvarotājam būtiskus ienākumus, kas saistīti ar tirdzniecības pārstāvja darbību,
- un/vai tirdzniecības pārstāvim nav dota iespēja dzēst izmaksas un izdevumus, kas viņam radušies, pildot pārstāvja līgumu saskaņā ar pilnvarotāja padomiem.

4. Tiesības uz atlīdzību, kā paredzēts 2. punktā, vai uz zaudējumu kompensāciju, kā paredzēts 3. punktā, ir arī tad, ja pārstāvja līgums ir beidzies sakarā ar tirdzniecības pārstāvja nāvi.

5. Tirdzniecības pārstāvis zaudē savas tiesības uz atlīdzību gadījumos, kas paredzēti 2. punktā, vai uz zaudējumu kompensāciju gadījumos, kas paredzēti 3. punktā, ja gada laikā pēc līguma izbeigšanas viņš pilnvarotājam nav paziņojis, ka negatavojas atteikties no savām tiesībām.

6. Komisija astoņu gadu laikā pēc dienas, kad izziņota šī direktīva, iesniedz Padomei pārskatu par šā panta ieviešanu un vajadzības gadījumā — arī priekšlikumus tā grozījumiem.

18. pants

Atlīdzību vai kompensāciju, kas minēta 17. pantā, nemaksā, ja:

- a) pilnvarotājs ir izbeidzis pārstāvja līgumu tirdzniecības pārstāvja tāda pārkāpuma dēļ, kas saskaņā ar valsts tiesību aktiem attaisno tūlītēju pārstāvja līguma izbeigšanu;
- b) tirdzniecības pārstāvis ir izbeidzis pārstāvja līgumu, ja vien šī izbeigšana nav attaisnojama ar apstākļiem, kas attiecas uz pilnvarotāju, vai pamatojoties uz tirdzniecības pārstāvja vecumu, vārgumu vai slimību, kā dēļ nevar prasīt, lai viņš turpinātu savu darbību;
- c) tirdzniecības pārstāvis ar pilnvarotāja piekrišanu nodod savas pārstāvja līgumā noteiktās tiesības un pienākumus citai personai.

19. pants

Pirms pārstāvja līgums beidzas, puses nedrīkst atkāpties no 17. un 18. panta, kaitējot tirdzniecības pārstāvim.

20. pants

1. Šajā direktīvā nolīgums, kas ierobežo tirdzniecības pārstāvja darījumus, kas seko pārstāvja līguma izbeigšanai, turpmāk dēvēts par tirdzniecības ierobežojuma klauzulu.
2. Tirdzniecības ierobežojuma klauzula ir spēkā tikai tad, ja:
 - a) tā ir rakstiska un
 - b) tā attiecas uz ģeogrāfisku apgabalu vai klientu grupu un tirdzniecības pārstāvim uzticētu ģeogrāfisku apgabalu, un uz tādām precēm, uz kurām saskaņā ar līgumu attiecas viņa kā pārstāvja darbība.
3. Tirdzniecības ierobežojuma klauzula ir spēkā ne ilgāk kā divus gadus pēc pārstāvja līguma izbeigšanas.
4. Šis pants neietekmē valstu tiesību aktus, kas uzliek citus ierobežojumus tirdzniecības ierobežojuma klauzulas likumībai vai ieviešanai vai kas ļauj tiesām samazināt saistības, kas pusēm rodas šādu nolīgumu dēļ.

V NODAĻA

Vispārēji un nobeiguma noteikumi

21. pants

Šī direktīva nekādā ziņā neliek dalībvalstij paredzēt informācijas izpaušanu, ja šāda izpaušana var būt pretrunā valsts politikai.

22. pants

1. Dalībvalstīs stājas spēkā noteikumi, kas vajadzīgi, lai līdz 1990. gada 1. janvārim izpildītu šīs direktīvas prasības. Par to tās tūlīt informē Komisiju. Šos noteikumus piemēro vismaz līgumiem, kas noslēgti pēc to stāšanās spēkā. Tie attiecas uz līgumiem, kas ir spēkā vēlākais līdz 1994. gada 1. janvārim.
 2. Pēc šīs direktīvas izziņošanas dalībvalstis dara Komisijai zināmus savu normatīvo un administratīvo aktu galvenos noteikumus, ko tās pieņem jomā, uz kuru attiecas šī direktīva.
 3. Tomēr attiecībā uz Īriju un Apvienoto Karalisti 1. punktā minēto 1990. gada 1. janvāri aizstāj ar 1994. gada 1. janvāri.
- Attiecībā uz Itāliju 1990. gada 1. janvāri aizstāj ar 1993. gada 1. janvāri sakarā ar saistībām, kas izriet no 17. panta.

23. pants

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.

Briselē, 1986. gada 18. decembrī

Padomes vārdā —
priekšsēdētājs
M. JOPLING